

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยในด้านต่าง ๆ ในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 11,793 คน (กรมการปกครอง, 2553)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ซึ่งให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 211 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ จำแนก 2 ตอน ตอนที่ 1 จะเกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพ การศึกษา อาชีพที่เคยทำอาชีพปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน โรคประจำตัว ที่อยู่อาศัย เป็นต้น ส่วนตอนที่ 2 แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านแหล่งข้อมูลส่วนบุคคล ด้านการมีชีวิตที่ดี ด้าน

การยอมรับตนเอง ด้านปัจจัยแวดล้อม และด้านความพึงพอใจในการใช้ชีวิตในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบถึงหลักการ แนวทาง ความสำคัญ และการนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้ โดยการทบทวนเอกสาร วารสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ

1.2 ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุของนักการศึกษาที่ได้ทำวิจัยในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

1.3 สร้างข้อคำถามเพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ โดยมีรายการที่เกี่ยวข้องได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพ การศึกษา อาชีพที่เคยทำอาชีพปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน โรคประจำตัว ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

1.4 สร้างข้อคำถามตามนิยามศัพท์ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านแหล่งข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 10 ข้อ ด้านการมีชีวิตที่ดี จำนวน 5 ข้อ ด้านการยอมรับตนเอง จำนวน 5 ข้อ ด้านปัจจัยแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ และด้านความพึงพอใจในการใช้ชีวิตในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันจำนวน 1 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ดำเนินการแล้วเสร็จจะมีลักษณะเป็นข้อคำถามเชิงนิมาน โดยมีลักษณะการตอบเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ ประกอบด้วยพึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจค่อนข้างมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด

1.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 41 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

- +1 เมื่อ แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสม
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสม
- 1 เมื่อ แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องเหมาะสม

นำผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณแต่ละข้อเพื่อหาหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC : Index of Item Objective Congruence) ถ้าดัชนีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.66 - 1.00 ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ แต่ถ้าดัชนีของข้อคำถามน้อยกว่า 0.66 ต้องนำมาปรับปรุง เพื่อให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ สำหรับค่า IOC ของข้อคำถามที่ใช้วัดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้ มีค่าตั้งแต่ 0.66 - 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการศึกษาความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุได้

1.6 นำแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 41 ข้อ (ลักษณะส่วนบุคคลจำนวน 15 ข้อ และความพึงพอใจในการใช้ชีวิตจำนวน 26 ข้อ) ไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เฉพาะส่วนที่สอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.980 โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านในแต่ละด้านดังนี้

ด้านแหล่งข้อมูลส่วนบุคคล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.961

ด้านการมีชีวิตที่ดี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.983

ด้านการยอมรับตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976

ด้านปัจจัยแวดล้อม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973

จากคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามที่ได้กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ สามารถนำไปใช้ในการศึกษาความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุได้

1.7 นำแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ มาจัดเป็นฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุโดยใช้ความถี่
2. ศึกษาระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมและเป็นรายด้านโดยใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งหาสัมประสิทธิ์การแปรผัน

(Coefficient of variance: C.V.) สำหรับการเปรียบเทียบอันดับของความพึงพอใจในการใช้ชีวิต ระหว่างรายด้านของผู้สูงอายุ

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ไปสู่ผลหรือระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของบุญชุม ศรีสะอาด (บุญชุม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535) พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้มีการปรับช่วงของค่าเฉลี่ยให้สอดคล้องกับมาตรวัดของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับการกำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยและการแปลผลระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ เป็นดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย (Mean)	การแปลผลระดับความพึงพอใจในการใช้ชีวิต
5.51 - 6.00	มากที่สุด
4.51 - 5.50	มาก
3.51 - 4.50	ค่อนข้างมาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด

3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่นำมาใช้เป็นตัวพยากรณ์ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านแหล่งข้อมูลส่วนบุคคล การมีชีวิตที่ดี การยอมรับตนเอง และปัจจัยแวดล้อมกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังนี้ (อภิรักษ์ จันทะนี, 2549: 7)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	การแปลความหมาย
0.01 - 0.20	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก
0.21 - 0.40	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.41 - 0.60	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.61 - 0.75	มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง
0.76 - 0.90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.91 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งจำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ แหล่งข้อมูลส่วนบุคคล การมีชีวิตที่ดี การยอมรับตนเอง และปัจจัยแวดล้อม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ